

מבדק השלמת קולוקציות

מבדק להערכת הידע המילוני בגיל בית-הספר

לילדים דוברי עברית בכיתות ב'-ז'

בר-און ומנשרי, 2020

מרבית הילדים עם הפרעת שפה התפתחותית (DLD) מראים קשיים בתחום המילוני. ידע מילוני מהווה סמן משמעותי ליכולות לשוניות אחרות, ולכן הערכתו חשובה במיוחד.

"מבדק השלמת קולוקציות" נבנה לצורך הערכת הידע המילוני בגיל בית-הספר. קולוקציות הן צירופי מילים שיוצרים יחד ביטויים מסוגים שונים (חיית מחמד, לא יעלה על הדעת), והן אחד המאפיינים הבולטים של המילון האורייני.

המבדק בנוי כמשפטים שמסתיימים בראשיתה של הקולוקציה ויש להשלים במילה אחת ("בין הכנופיות ישנם מאבקי...כוח"), והוא מחולק לשלוש רשימות תואמות גיל (ב'-ג', ד'-ה', ו'-ז').

המבדק נבנה מתוך השפה העברית והותאם למילון האורייני המתפתח. הוא קל, מהיר ופשוט להעברה. המבדק מיועד לשימוש על ידי קלינאי תקשורת.

מומלץ להעביר מבדק זה יחד עם מבדקים נוספים בכדי לקבל את התמונה המלאה על היכולות המילוניות של הנבדק כחלק מהערכת השפה.

הוראות העברה

ניתן להעביר את המבדק בעל פה או בכתב, באופן פרטני או קבוצתי. ההמלצה באבחון היא להעביר את המבדק בהתאם לרצונו של הנבדק, כאשר בעבור תלמידי כיתות ב'-ג', מומלץ להעביר באופן פרטני. ילדים לקויי שפה-למידה לרוב מראים קשיים בקריאה ובכתיבה, ולכן נכון יותר לנטרל את הקושי הזה על מנת ללמוד על הידע המילוני. עם זאת, חשוב לשים לב לכך שמטלת הקריאה אינה מורכבת, וכל שנדרש הוא לקרוא מקבץ של משפטים קצרים ופשוטים למדי, כך שתלמידים רבים, גם אם הם עם לקות קריאה, יכולים בהחלט להתמודד עם העברה בכתב, ויש אף שיעדיפו זאת. לכן, כדאי תמיד לבחון עם הנבדק מהי העדפתו. במקרה של העברה בהקראה חשוב להקפיד שטופס המבחן יהיה מונח אל מול הילד.

צינון

צינון המבדק הוא בינארי - תשובה נכונה או תשובה שגויה. הציון במבדק מחושב באחוזים: מספר הפריטים שבהם ניתנה תשובה נכונה ביחס למספר הפריטים ברשימה. יש לשים לב שבשתי הרשימות הראשונות יש 30 פריטים ובשלישית 28 פריטים. למשל, אם הנבדק השיב נכונה על 20 פריטים מתוך 30 משפטים, הציון יחושב כך: $66.7\% = 100 \times \left(\frac{20 \text{ תשובות נכונות} - 20}{30 \text{ משפטי השלמה} - 30} \right)$

השלמה לקסיקלית נכונה אך עם שגיאת נטייה קלה (למשל, בחדר החשוק, ליד כדור הבדולח, ישבה "מגדת עתידים" או, אחותי הקטנה מושכת אליה את כל "תשומת ליבה") מצויינת כנכונה, כיוון שהיא מעידה על היכרות של הקולוקציה. כל תשובה אחרת היא שגויה. בנוסף, בפריטים מעטים מתאפשרות שתי השלמות מדויקות (למשל, הפליג בדמיונו או הפליג במחשבות) ואלה מובאות בטופס הרישום.

עבור כל רשימה ראו את המבדק להעברה לתלמיד.ה ואת טופס תיעוד התשובות לקלינאי.ת. טופס התיעוד כולל את התשובה או התשובות המתקבלות כנכונות עבור כל קולוקציה.

בערכה זו מובאים טפסי המבדק של שלוש הרשימות וטופס מחוון תשובות ורישום תגובות הנבדק, הישגים מצופים לפי כיתה ואחוזי הצלחה של כל פריט.

המבדק פורסם בכתב העת של קלינאי התקשורת ד"ש ברש"ת:

מנשרי, מ. ובר-און, ע. (2020). מבדק השלמת קולוקציות להערכת הידע המילוני בכיתות ב'-ז'. ד"ש ברש"ת, כתב העת של האגודה הישראלית של קלינאי התקשורת, 39.

Manshari, M., & Bar-On, A. (2020). Collocation completion task :Lexical knowledge assessment tool. *DASH BARESHET, the Israeli journal of language, speech and Hearing disorders*, 39.

מבדק השלמת קולוקציות

בר-און ומנשרי, 2020

רשימה ראשונה (תלמידי כיתות ב'-ג')

שם פרטי: _____ שם משפחה: _____ כיתה: _____

במשפטים שלפניך יש להשלים את המילה האחרונה. בחלק מהמשפטים יש מילים שאולי לא תכיר. אם אתה לא מכיר את המילה אז אמור או כתוב "לא יודע".

1. תמיד רציתי שתהייה לי חיית _____
2. הטיילת עמוסה בהולכי _____
3. הפצוע הגיע לבית החולים כשהוא מחוסר _____
4. הפגישה בינינו הייתה ממש צירוף _____
5. רן השתקן לא מוציא הגה _____
6. בעיני כולם הסרט מצא _____
7. אחותי הקטנה מושכת אליה את כל תשומת _____
8. בחדר החשוך, ליד כדור הבדולח, ישבה מגדת _____
9. הגיע הזמן להשלים ולפתוח דף _____
10. לפני שקפצתי למים נשמתי נשימה _____
11. המורה מבקשת ממני לשפר את כתב _____
12. בחפירות נמצאו שרידי האדם _____
13. אסור לדבר עם אדם _____
14. כדאי לראות! סרט מתח עוצר _____

15. סינדרלה היא יפת _____
16. המלך והמלכה התיישבו על כס _____
17. כשלא מקשיבים למלך הוא רותח _____
18. המלך והמלכה חיים באושר _____
19. בכל החנויות החלה מכירת סוף _____
20. אנשים שמחים מסתכלים על חצי הכוס _____
21. השכן צעק עלינו ואמר: הפעם אני אלמד אתכם _____
22. המורה הסכימה שנאחר לכיתה באופן חד _____
23. שבעת הגמדים הגיעו לקרחת _____
24. לכל פרח יש עלי _____
25. בחרתי נעליים שראיתי בחלון _____
26. באמצע הלילה הייתה רעידת _____
27. במהלך ההצגה התפקענו _____
28. יצאנו לפיקניק בחיק _____
29. כדי להיות בריאים כדאי להתאמן במכון _____
30. בין ישראל ומצרים נחתם הסכם _____

מבדק השלמת קולוקציות

בר-און ומנשרי, 2020

רשימה שנייה (תלמידי כיתות ד'-ה')

שם פרטי: _____ שם משפחה: _____ כיתה: _____

במשפטים שלפניך יש להשלים את המילה האחרונה. בחלק מהמשפטים יש מילים שאולי לא תכיר. אם אתה לא מכיר את המילה אז אמור או כתוב "לא יודע".

1. הפצוע הגיע לבית החולים כשהוא מחוסר _____
2. שאנחנו נריב?? לא יעלה על _____
3. הן השתקן לא מוציא הגה _____
4. המורה אמרה שהתנהגות הכיתה היא משביעת _____
5. דני הוא ילד ביש _____
6. בעיני כולם הסרט מצא _____
7. אחותי הקטנה מושכת אליה את כל תשומת _____
8. בחדר החשוק, ליד כדור הבדולח, ישבה מגדת _____
9. בין הכנופיות ישנם מאבקי _____
10. המורה מבקשת ממני לשפר את כתב _____
11. בחפירות נמצאו שרידי האדם _____
12. כשראינו את השריפה לא ידענו מה לעשות הרגשנו חסרי _____
13. מהדירה נגנבו חפצים יקרי _____
14. ראש הממשלה מוקף בשומרי _____

15. כדאי לראות! סרט מתח עוצר _____
16. סינדרלה היא יפת _____
17. המלך והמלכה התיישבו על כס _____
18. המלך הוא האדם החזק ביותר עלי _____
19. כשלא מקשיבים למלך הוא רותח _____
20. בכל משל יש מוסר _____
21. בכל החנויות החלה מכירת סוף _____
22. אנשים שמחים מסתכלים על חצי הכוס _____
23. המורה הסכימה שנאחר לכיתה באופן חד _____
24. כשממציאים סיפור אפשר לעוף על כנפי _____
25. שבעת הגמדים הגיעו לקרחת _____
26. לכל פרח יש עלי _____
27. בחרתי נעליים שראיתי בחלון _____
28. אזעקה לא אמיתית היא אזעקת _____
29. אני מקשיב, כולי _____
30. יצאנו לפיקניק בחיק _____

מבדק השלמת קולוקציות

בר-און ומנשרי, 2020

רשימה שלישית (תלמידי כיתות ו'-ז')

שם פרטי: _____ שם משפחה: _____ כיתה: _____

במשפטים שלפניך יש להשלים את המילה האחרונה. בחלק מהמשפטים יש מילים שאולי לא תכיר. אם אתה לא מכיר את המילה אז אמור או כתוב "לא יודע".

1. דני הוא ילד ביש _____
2. בזמן השיעור דן לא הקשיב והפליג ב _____
3. בין הכנופיות ישנם מאבקי _____
4. אסור לקחת את החוק _____
5. שאנחנו נריב?? לא יעלה על _____
6. המורה אמרה שהתנהגות הכיתה היא משביעת _____
7. בתל אביב יש מגדלים גורדי _____
8. בין ישראל ומצרים נחתם הסכם _____
9. בחפירות נמצאו שרידי האדם _____
10. יצאנו למסע כליל ירח זרוע _____
11. המעשה שעשינו לא נעשה בכוונה, הוא נעשה בתום _____
12. כשראינו את השריפה לא ידענו מה לעשות הרגשנו חסרי _____
13. מהדירה נגנבו חפצים יקרי _____
14. ראש הממשלה מוקף בשומרי _____

15. סינדרלה היא יפת _____
16. הפיה נעלמה כהרף _____
17. הנסיכה התגלגלה מגרם _____
18. המלך הוא האדם החזק ביותר עלי _____
19. בכל משל יש מוסר _____
20. בינינו לבין הפלשתינאים מתקיים משא _____
21. בכל החנויות החלה מכירת סוף _____
22. אנשים שמחים מסתכלים על חצי הכוס _____
23. כשממציאים סיפור אפשר לעוף על כנפי _____
24. שבעת הגמדים הגיעו לקרחת _____
25. בחרתי נעליים שראיתי בחלון _____
26. אזעקה לא אמיתית היא אזעקת _____
27. התרופה החדשה היא ללא תופעות _____
28. אני מקשיב, כולי _____

מבדק השלמת קולוקציות – רישום תגובות

בר-און ומנשרי, 2020

רשימה ראשונה (תלמידי כיתות ב'-ג')

1. תמיד רציתי שתהייה לי חיית _____
2. הטיילת עמוסה בהולכי _____
3. הפצוע הגיע לבית החולים כשהוא מחוסר _____
4. הפגישה בינינו הייתה ממש צירוף _____
5. רן השתקן לא מוציא הגה _____
6. בעיני כולם הסרט מצא _____
7. אחותי הקטנה מושכת אליה את כל תשומת _____
8. בחדר החשוק, ליד כדור הבדולח, ישבה מגדת _____
9. הגיע הזמן להשלים ולפתוח דף _____
10. לפני שקפצתי למים נשמתי נשימה _____
11. המורה מבקשת ממני לשפר את כתב _____
12. בחפירות נמצאו שרידי האדם _____
13. אסור לדבר עם אדם _____
14. כדאי לראות! סרט מתח עוצר _____
15. סינדרלה היא יפת _____
16. המלך והמלכה התיישבו על כס _____
17. כשלא מקשיבים למלך הוא רותח _____
18. המלך והמלכה חיים באושר _____
19. בכל החנויות החלה מכירת סוף _____
20. אנשים שמחים מסתכלים על חצי הכוס _____
21. השכן צעק עלינו ואמר: הפעם אני אלמד אתכם _____
22. המורה הסכימה שנאחר לכיתה באופן חד _____
23. שבעת הגמדים הגיעו לקרחת _____
24. לכל פרח יש עלי _____
25. בחרתי נעליים שראיתי בחלון _____
26. באמצע הלילה הייתה רעידת _____
27. במהלך ההצגה התפקענו _____
28. יצאנו לפיקניק בחיק _____
29. כדי להיות בריאים כדאי להתאמן במכון _____
30. בין ישראל ומצרים נחתם הסכם _____

סה"כ נקודות _____ - מתוך 30 נקודות אפשריות

אחוז הצלחה _____ - מתחת / בממוצע / מעל הנורמה לבני הגיל

כיתה ג'	כיתה ב'	
80.39	73.27	ממוצע
13.19	15.4	סטיית תקן

מבדק השלמת קולוקציות – רישום תגובות

בר-און ומנשרי, 2020

רשימה שנייה (תלמידי כיתה ד'-ה')

1. הפצוע הגיע לבית החולים כשהוא מחוסר _____
2. שאנחנו נריב?? לא יעלה על _____
3. רן השתקן לא מוציא הגה _____
4. המורה אמרה שהתנהגות הכיתה היא משביעת _____
5. דני הוא ילד ביש _____
6. בעיני כולם הסרט מצא _____
7. אחותי הקטנה מושכת אליה את כל תשומת _____
8. בחדר החשוק, ליד כדור הבדולח, ישבה מגדת _____
9. בין הכנופיות ישנם מאבקי _____
10. המורה מבקשת ממני לשפר את כתב _____
11. בחפירות נמצאו שרידי האדם _____
12. כשראינו את השריפה לא ידענו מה לעשות הרגשנו חסרי _____
13. מהדירה נגנבו חפצים יקרי _____
14. ראש הממשלה מוקף בשומרי _____
15. כדאי לראות! סרט מתח עוצר _____
16. סינדרלה היא יפת _____
17. המלך והמלכה התיישבו על כס _____
18. המלך הוא האדם החזק ביותר עלי _____
19. כשלא מקשיבים למלך הוא רותח _____
20. בכל משל יש מוסר _____
21. בכל החנויות החלה מכירת סוף _____
22. אנשים שמחים מסתכלים על חצי הכוס _____
23. המורה הסכימה שנאחר לכיתה באופן חד _____
24. כשממציאים סיפור אפשר לעוף על כנפי _____
25. שבעת הגמדים הגיעו לקרחת _____
26. לכל פרח יש עלי _____
27. בחרתי נעליים שראיתי בחלון _____
28. אזעקה לא אמיתית היא אזעקת _____
29. אני מקשיב, כולי _____
30. יצאנו לפיקניק בחיק _____

סה"כ נקודות _____ - מתוך 30 נקודות אפשריות

אחוז הצלחה _____ - מתחת / בממוצע / מעל הנורמה לבני הגיל

כיתה ה'	כיתה ד'	
76.9	67.46	ממוצע
14.76	19.3	סטיית תקן

מבדק השלמת קולוקציות – רישום תגובות

בר-און ומנשרי, 2020

רשימה שלישית (תלמידי כיתה ו' ו-ז')

1. דני הוא ילד ביש _____
2. בזמן השיעור דן לא הקשיב והפליג ב_____
3. בין הכנופיות ישנם מאבקי _____
4. אסור לקחת את החוק _____
5. שאנחנו נריב?? לא יעלה על _____
6. המורה אמרה שהתנהגות הכיתה היא משביעת _____
7. בתל אביב יש מגדלים גורדי _____
8. בין ישראל ומצרים נחתם הסכם _____
9. בחפירות נמצאו שרידי האדם _____
10. יצאנו למסע בליל ירח זרוע _____
11. המעשה שעשינו לא נעשה בכוונה, הוא נעשה בתום _____
12. כשראינו את השריפה לא ידענו מה לעשות הרגשנו חסרי _____
13. מהדירה נגנבו חפצים יקרי _____
14. ראש הממשלה מוקף בשומרי _____
15. סינדרלה היא יפת _____
16. הפיה נעלמה כהרף _____
17. הנסיכה התגלגלה מגרם _____
18. המלך הוא האדם החזק ביותר עלי _____
19. בכל משל יש מוסר _____
20. בינינו לבין הפלשתינאים מתקיים משא _____
21. בכל החנויות החלה מכירת סוף _____
22. אנשים שמחים מסתכלים על חצי הכוס _____
23. כשממציאים סיפור אפשר לעוף על כנפי _____
24. שבעת הגמדים הגיעו לקרחת _____
25. בחרתי נעליים שראיתי בחלון _____
26. אזעקה לא אמיתית היא אזעקת _____
27. התרופה החדשה היא ללא תופעות _____
28. אני מקשיב, כולי _____

סה"כ נקודות _____ - מתוך 28 נקודות אפשריות

אחוז הצלחה _____ - מתחת / בממוצע / מעל הנורמה לבני הגיל

כיתה ז'	כיתה ו'	
80.1	73.36	ממוצע
10.22	13.46	סטיית תקן

מבדק השלמת קולוקציות – מחוון תשובות

בר-און ומנשרי, 2020

שלוש הרשימות

1. תמיד רציתי שתהייה לי חיית מחמד
2. הטיילת עמוסה בהולכי רגל
3. הפצוע הגיע לבית החולים כשהוא מחוסר הכרה
4. הפגישה בינינו הייתה ממש צירוף מקרים
5. רן השתקן לא מוציא הגה מפיו/מהפה
6. בעיני כולם הסרט מצא חן
7. אחותי הקטנה מושכת אליה את כל תשומת הלב
8. בחדר החשוק, ליד כדור הבדולח, ישבה מגדת עתידות
9. הגיע הזמן להשלים ולפתוח דף חדש
10. לפני שקפצתי לחים נשמתי נשימה עמוקה
11. המורה מבקשת ממני לשפר את כתב היד
12. בחפירות נמצאו שרידי האדם הקדמון
13. אסור לדבר עם אדם זר
14. כדאי לראות! סרט מתח עוצר נשימה
15. סינדרלה היא יפת תואר / מראה
16. המלך והמלכה התיישבו על כס המלכות
17. כשלא מקשיבים למלך הוא רותח מזעם
18. המלך והמלכה חיים באושר ועושר
19. בכל החנויות החלה מכירת סוף עונה
20. אנשים שמחים מסתכלים על חצי הכוס המלאה
21. השכן צעק עלינו ואמר: הפעם אני אלמד אתכם לקח
22. המורה הסכימה שנאחר לכיתה באופן חד פעמי
23. שבעת הגמדים הגיעו לקרחת היער
24. לכל פרח יש עלי כותרת
25. בחרתי נעליים שראיתי בחלון הראווה
26. באמצע הלילה הייתה רעידת אדמה
27. במהלך ההצגה התפקענו מצחוק
28. יצאנו לפיקניק בחיק הטבע

29. כדי להיות בריאים כדאי להתאמן במכון **כושר**
30. בין ישראל ומצרים נחתם הסכם **שלום**
31. שאנחנו נריב?? לא יעלה על **הדעת**
32. המורה אמרה שהתנהגות הכיתה היא משביעת **רצון**
33. דני הוא ילד ביש **מזל**
34. בין הכנופיות ישנם מאבקי **כוח/ כוחות**
35. כשראינו את השריפה לא ידענו מה לעשות הרגשנו חסרי **אונים**
36. מהדירה נגנבו חפצים יקרי **ערך**
37. ראש הממשלה מוקף בשומרי **ראש**
38. המלך הוא האדם החזק ביותר עלי **אדמות**
39. כשממציאים סיפור אפשר לעוף על כנפי **הדמיון**
40. אזעקה לא אמיתית היא אזעקת **שווא**
41. אני מקשיב, כולי **אוזן**
42. בזמן השיעור דן לא הקשיב והפליג ב **מחשבות/מחשבותיו**
43. אסור לקחת את החוק **לידיים**
44. בתל אביב יש מגדלים גורדי **שחקים**
45. יצאנו למסע בליל ירח זרוע **כוכבים**
46. 11 המעשה שעשינו לא נעשה בכוונה, הוא נעשה בתום **לב**
47. בכל משל יש מוסר **השכל**
48. הפיה נעלמה כהרף **עין**
49. הנסיכה התגלגלה מגרם **המדרגות**
50. בינינו לבין הפלשתינאים מתקיים משא **ומתן**
51. התרופה החדשה היא ללא תופעות **לואי**

השלמת קולוקציות

בר-און ומנשרי, 2020

אחוזי ההצלחה של כל פריט בסידור על פי סדר קושי עולה

רשימה שלישית		רשימה שנייה		רשימה ראשונה	
ממוצע	פריט	ממוצע	פריט	ממוצע	פריט
אחוזי הצלחה		אחוזי הצלחה		אחוזי הצלחה	
98	יקרי ערך	94	מחוסר הכרה	100	תשומת הלב
97	הסכם שלום	94	מצא חן	100	רעידת אדמה
97	מוסר השכל	92	חד פעמי	97	אושר ועושר
97	הכוס המלאה	92	חיק הטבע	97	התפקענו מצחוק
97	תופעות לוואי	87	תשומת הלב	96	נשימה עמוקה
94	משביעת רצון	87	מגדת עתידות	95	אלמד לקח
94	סוף עונה	87	כתב היד	92	צירוף מקרים
91	שומרי ראש	87	עלי כותרת	92	הולכי רגל
90	כולי אוזן	87	הגה מפיו	91	חד פעמי
88	קרחת היער	86	קרחת היער	88	אדם זר
87	משא ומתן	82	עוצר נשימה	88	מצא חן
84	עלי אדמות	81	יקרי ערך	88	חיית מחמד
87	גורדי שחקים	81	כס המלכות	86	הגה מפיו
84	אדם קדמון	80	חלון ראווה	81	מכון כושר
84	חלון ראווה	76	הכוס המלאה	81	עלי כותרת
79	ביש מזל	76	כולי אוזן	80	כתב היד
78	לא יעלה על הדעת	75	לא יעלה על הדעת	80	הסכם שלום
76	חסרי אונים	75	רותח מזעם	79	דף חדש
76	אזעקת שווא	75	מוסר השכל	79	מגדת עתידות
69	כהרף עין	75	סוף עונה	78	כס המלכות

מבדק השלמת קולוקציות, בר-און ומנשרי, 2020

66	יפת תואר	73	האדם הקדמון	78	רותם מזעם
65	חוק לידיים	66	משביעת רצון	72	יפת תואר
60	גרם המדרגות	64	יפת תואר	72	קרחת היער
56	כנפי הדמיון	64	עלי אדמות	68	עוצר נשימה
53	זרוע כוכבים	62	אזעקת שווא	66	חיק הטבע
48	הפליג במחשבותיו	58	שומרי ראש	64	האדם הקדמון
31	תום לב	56	ביש מזל	62	מחוסר הכרה
28	מאבקי כוח	45	חסרי אונים	62	הכוס המלאה
		37	כנפי הדמיון	53	חלון ראווה
		19	מאבקי כוח	46	סוף עונה